

Nous temps, nous fusells

Rússia projecta un ambiciós pla de rearmament i modernització de l'exèrcit que ha causat malestar entre els oficials. A més, la indústria armamentística s'ha convertit en la segona font d'ingressos del país, després dels hidrocarburs.

Durant els dies que va durar la guerra de Geòrgia, l'agost de l'any passat, una cosa els va quedar ben clara, tant a les autoritats militars russes com al govern: malgrat la gran potència de foc i de l'elevat nombre de soldats de què disposen, més d'un milió en actiu, l'ofensiva terrestre a Geòrgia no es va traduir en la victòria contundent i ràpida que el president Dmitri Medvedev i el primer ministre Vladímir Putin haurien desitjat. Els anys no perdonen, i els temps de la desapareguda Unió Soviètica i del seu implacable poder militar queden molt lluny. Segons que destacava la revista *Time* en un ampli reportatge aparegut a mitjan mes d'abril, una de les principals raons de la poca efectivitat de les tropes russes està en el terreny tecnològic, perquè no hi han arribat alguns dels avenços que aquests darrers anys han incorporat la majoria d'exèrcits moderns, com ara els apa-

Un camió militar de l'exèrcit rus passa a prop d'una metralladora destruïda de l'exèrcit georgià, a Tskhinvali, la capital d'Ossètia del Sud, durant els dies de la guerra que hi va tenir lloc l'agost del 2008.

rells de visió nocturna que utilitzen les tropes d'infanteria. Per corregir aquesta deficiència, a mitjan mes de març passat el president Medvedev va anunciar un pla d'ampliació i millora de les forces armades; una reforma que inevitablement va associada a un augment del pressupost militar. Sens dubte, la nostàlgia de la poderosa maquinària bèl·lica dels temps de la Unió Soviètica, afegida a l'amenaça que implica l'expansió de l'OTAN cap a l'est d'Europa, han influït en la decisió del Kremlin.

Així doncs, el govern rus preveu de destinar enguany uns 37.000 milions de dòlars a millorar l'exèrcit, cosa que significa un increment de la despesa militar de gairebé el 26%. Segons algunes fonts, des d'ara fins al 2011 Rússia podria destinar 140.000 milions de dòlars a la compra d'armes. Això, a la vegada, contrasta, en aquests moments de crisi, amb la retallada que han tingut uns altres

departaments del govern, com ara el d'energia, en què l'assignació ha minvat d'un 33%, o el de transports, que rebrà un 30% menys de recursos. La crisi econòmica mundial, de fet, no ha passat de llarg a Rússia, on la desocupació afecta ja el 12% de la població i les previsions indiquen que enguany el creixement, molt influït per la caiguda del preu del petroli, s'hi reduirà d'un 4,5%. Tot i que l'economia russa depèn gairebé totalment de l'exportació d'hidrocarburs, fins ara la venda d'armes havia contribuït a la bona marxa, com ho mostra la xifra rècord de 8.300 milions de dòlars de facturació que l'exportació d'armes va assolir l'any passat. Això situa la indústria armamentística russa en la segona del món pel que fa a vendes, darrere de la dels Estats Units. De fet, els russos han venut fusells, tancs i helicòpters a una vuitantena de països d'arreu del món i tenen bons clients dins el grup de països que pateixen

el bloqueig internacional en el mercat armamentístic, com ara l'Iran, Corea del Nord i Veneçuela. En aquest sentit, val a dir que l'embargament internacional sobre alguns dels països del mal anomenat *eix del mal* ha resultat ser molt beneficiós per a Rússia i la seva economia.

Gas i coets. Rússia, com bé assenyala el setmanari *Time*, té dos valuosos instruments per a mantenir el paper de gran potència mundial: una quantitat immensa de recursos energètics i muntanyes d'equipament militar. Un exemple il·lustratiu de la política que, en aquest sentit, el Kremlin ha posat en pràctica els darrers anys es pot veure en l'acord que Vladímir Putin va signar amb Algèria l'any 2006. El president rus d'aleshores va negociar una venda d'avions de combat, míssils i tancs, per valor de 7.500 milions de dòlars, que anava acompanyada de la concessió a les grans companyies petrolíferes russes, com Gazprom i Lukoil, del permís per a explotar una part dels jaciments de gas algerians. Per acabar-ho d'adobar, Putin va cancel·lar el deute de gairebé 5.000 milions de dòlars que Algèria encara arrossegava

dels temps de la Unió Soviètica. Poc després, el govern rus efectuava una operació semblant amb Líbia, amb una venda d'armes per valor de 2.500 milions de dòlars i l'anul·lació d'un deute extern que pujava a 4.000 milions de dòlars.

Ara bé, tot i la xifra rècord del volum d'exportacions assolida el 2008, les autoritats russes s'han adonat que si el país vol mantenir aquest ritme de vendes, la indústria armamentística ha de modernitzar les fàbriques, cosa que reclama noves inversions i, sobretot, una important injecció de capital. Aquesta situació s'ha agreujat pel fet que tant l'Índia com la Xina, que fins no fa gaire eren clients habituals, han començat, fa uns quants anys, a potenciar la fabricació de les seves pròpies armes. Per tot plegat, tenint en compte que el Departament de Defensa rus només compra el 15% del total d'armes que fabrica el país, els experts han fet veure al president Medvedev que o bé Rússia dona un nou impuls al sector armamentístic o encara perdrà més clients aquests anys vinents.

En qualsevol cas, alguns dels grans mitjans de comunicació internacionals ja han alertat dels perills que el projecte de modernització de les forces armades pot significar per a Rússia. Tim Whewell, un dels corresponsals més veterans que la BBC té a la regió, ha advertit del malestar que causa aquesta reforma en el si de l'exèrcit rus. Segons aquest expert, les conseqüències internes que tindrà el pla de rearmament són tan importants que el govern ha procurat de donar els mínims detalls possibles sobre la qüestió i, fins i tot, ha limitat l'accés dels periodistes, tant russos com estrangers, a les bases militars. El principal problema és que la reforma no preveu tan sols un rearmament a gran escala, sinó que va acompanyada d'una reorganització de tota l'estructura militar, la més profunda que hi ha hagut a l'exèrcit rus els darrers cinquanta anys; una reestructuració que, a més, inclou el projecte de professionalització total de les forces armades.

En aquest sentit, el ministre de Defensa rus, Anatoli Serdiukov, ha advertit que l'exèrcit té massa alts

Uniformes ludaixkin per a un exèrcit obsolet

El dissenyador de moda Valentin Iudaixkin passa revista als nous uniformes de l'exèrcit rus.

L'ambiciós pla de rearmament i reforma de l'exèrcit rus, anunciat solemnement pel president Dmitri Medvedev a mitjan mes de març, contrasta amb una notícia difosa per la BBC. Segons aquest mitjà, el primer ministre rus, Vladímir Putin, havia donat suport a un pla per a substituir els vells uniformes militars de l'època de la Unió Soviètica per uns de nous, dissenyats per Valentin Iudaixkin, el dissenyador

de moda més famós de Rússia, que gaudeix d'un gran reconeixement internacional. Tanmateix, sembla, segons aquesta font, que al final la renovació dels clàssics uniformes soviètics de color oliva no es portarà a terme per manca de diners. Almenys, el president del Comitè de Defensa i Seguretat de la Federació Russa, Viktori Ozerov, va assegurar fa uns quants dies que els nous uniformes no eren una prioritat.

Els militars georgians es revoltent

Un batalló de cuirassats de la base militar de Mukhrovani, propera a Tbilisi –la capital de Geòrgia–, es va amotinar a mitja setmana passada. Tot i que els caps militars de la revolta van ser arrestats ben aviat, durant unes quantes hores el motí va fer planar sobre el país l'espectre del cop d'estat. De fet, les autoritats georgianes van assegurar que la revolta militar formava part d'un complot orquestrat des de Moscou per a enderrocar i assassinar el president del país, Mikhaïl Saakaixvili. Al seu torn, fonts oficials russes van qualificar de "bogeria" aquesta acusació. Tot plegat ha afegit més tensió a la relació, ja prou deteriorada, dels governs rus i georgià des de la guerra de l'estiu passat; una situació agreujada per les aspiracions secessionistes de les repúbliques georgianes pro-russes

d'Abkhàzia i Ossètia del Sud. A banda d'això, la revolta del batalló de Mukhrovani va precedir unes hores l'inici de les maniobres militars de l'OTAN a Geòrgia, previstes des de fa mesos, que en principi es duran a terme fins a final d'aquest mes de maig. En aquest sentit, Rússia no ha amagat el malestar per aquestes maniobres. A final del mes d'abril, el ministre d'Afers Estrangers rus, Serguei Lavrov, va aconsellar als països membres de l'OTAN que participen en aquesta operació que no ho fessin. "En lloc de realitzar maniobres a Geòrgia, cal exigir a les autoritats georgianes que compleixin les seves obligacions amb el pla de pau", va dir Lavrov. Un miler de soldats de l'OTAN, procedents de divuit països, participaran en aquestes maniobres, que consisteixen, segons els organitzadors, en un simulacre de missió humanitària. A tall anecdòtic, val a dir que aquesta operació es porta a terme sota el comandament del cap de quarter general de l'OTAN a Madrid, el

El president de Geòrgia, Mikhaïl Saakaixvili, visita, fortament escortat, la base militar de Mukhrovani, unes hores després del motí del batalló de carros de combat, el dia 5 de maig.

tenent general Cayetano Miró Valls. No és gens estrany que aquests exercicis, amb el rerefons de la passada guerra i tenint en compte que Geòrgia ha estat acceptada com a futur membre de l'OTAN, hagi provocat la ira de les autoritats de Moscou. El ministre Lavrov ha assegurat que no assistirà a la cimera OTAN-Rússia, prevista per a final de mes; en aquest cas, en protesta per l'expulsió per part de l'aliança atlàntica de dos diplomàtics russos que hi treballaven per un suposat cas d'espionatge. Uns dies abans, l'ambaixador rus a l'OTAN, Dmitri Rogozin, havia declarat que aquesta cimera hauria de ser suspesa si l'OTAN mantenia les maniobres. Igualment, el president rus, Dmitri Medvedev, ha qualificat la decisió de l'OTAN de "miop", i ha advertit que les maniobres militars a Geòrgia dificultaran el restabliment de les bones relacions entre Rússia i l'aliança atlàntica, molt deteriorades des de la guerra russo-georgiana de l'agost de l'any passat.

comandaments, perquè la proporció és d'un oficial per cada 2,5 soldats. Per tant, si es porta a terme la reforma, amb vista a l'any 2016 aquesta proporció hauria de quedar establerta en un oficial per cada 15 soldats, com passa a la majoria d'exèrcits occidentals, cosa que per a Rússia implicarà una pèrdua de gairebé 200.000 llocs de feina. Per aquesta raó la vella guàr-

dia de l'exèrcit rus ja ha posat el crit al cel, i ha assegurat que la reforma de l'exèrcit només servirà per a afeblir Rússia com a potència. Sigui com vulgui, no és gens clar que l'exèrcit pugui assolir un alt nivell de professionalització, perquè, almenys fins ara, alguns experiments fets en unitats d'elit no han tingut la resposta desitjada, sobretot perquè les condicions

i els sous que ofereix l'estat encara no són prou atractius. Per tot plegat, tenint en compte el prejudici que la caiguda del preu del petroli causa en l'economia russa, no és gens clar, doncs, que el Kremlin pugui portar a terme amb èxit aquest ambiciós pla de rearmament i reforma militar.

Xevi Camprubí